

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

SURREALISMUS

VY_32_INOVACE_DVK1317

SURREALISMUS

- Autor: Mgr. Jan Souček
- Vznik: 09 / 2012
- Téma: Umění 1. poloviny 20. století
- Předmět: DVK / 4. ročník
- Anotace: Obrazová charakteristika vývoje umění surrealismu

Surrealismus

André Breton: „Čistý psychický automatismus, kterým má být vyjádřeno skutečné a s vyloučením jakýchkoli ohledů estetických nebo morálních.

Surrealismus je evropský umělecký směr, ale také životní styl, který usiluje o osvobození mysli, zdůrazňuje podvědomí. Snaží se o zachycení snů, představ, pocitů a myšlenek.

surrealismus [sirealizmus, francouzština], moderní literární a umělecký směr, který začátkem 20. let 20. století vznikl ve Francii. Z Francie se myšlenky surrealismu přenesly i do dalších zemí, roku 1940 se středisko mezinárodního surrealismu přesunulo do USA (v roce 1942 byla v New Yorku mezinárodní výstava surrealismu).

Ve výtvarném umění se většinou dělí na dva proudy: **veristický a absolutní**

- **Představitelé**
 - **veristický:** **Salvador Dalí**
René Magritte
Paul Delvaux
Max Ernst
Yves Tanguy ...
 - **absolutní:** **André Masson**
Joan Miró
Hans Arp

Surrealismus vychází ze všech fantazijních projevů, které nacházíme například v díle Francesca Goyi nebo Odilona Redona, ale i v manýrismu Arcimbolda a vizionářské tvorbě Hieronyma Bosche.

Ve 20. století přímo navazuje na **metafyzickou malbu** a **dadaismus**.

Slovo **surrealismus** pochází od **Guillauma Apollinaira**, jehož předmluva k Prsům Thiresiovým (1918) je prvním literárním projevem tohoto směru.

První manifest surrealismu (1924), zformoval **André Breton**, který surrealismus charakterizuje jako **čistý psychický automatismus**.

Automatismus předpokládá, že se umělec absolutně osvobodí od jakéhokoliv korigování rozumem nebo estetikou a vytěží maximum ze svého podvědomí, kde jsou uloženy různé potlačené představy, také sexuální (souvisí s Freudovou a později Jungovou teorií symbolů). Na základě uvolněné fantazie pak vznikají asociační řetězy.

Tomu odpovídalo ve výtvarné tvorbě použití montáže, koláže, frotáže, dekalku, automatické a kolektivní kresby a různých forem kombinatoriky, umožňující inspiraci a náhodné spojování rozdílných věcí; tato spojení směr ironizoval či poetizoval, obestíral tajemstvím a záhadou.

Salvador Dalí

1904 – 1989

byl významný katalánský malíř

Dalího práce jsou proslulá překvapující kombinací bizarních snových obrazů s prvotřídním kreslířským a malířským projevem inspirovaným renesančními mistry.

Umělecký repertoár Salvadora Dalího zahrnoval i film, fotografii a tvorbu plastik.

Dalí byl umělcem obrovského talentu a fantazie. Rád dělal neobvyklé věci, jen aby na sebe přitáhl pozornost, což občas unavovalo jak obdivovatele jeho díla tak i jeho kritiky. Dalího výstřední a teatrální chování často v očích veřejnosti zastínilo jeho práci.

Tato cílená pozornost však vedla k uznání jeho tvorby širokou veřejností a prodeji mnoha jeho děl. Zemřel na následky popálenin, když při experimentech se svíčkami vzplála jeho postel.

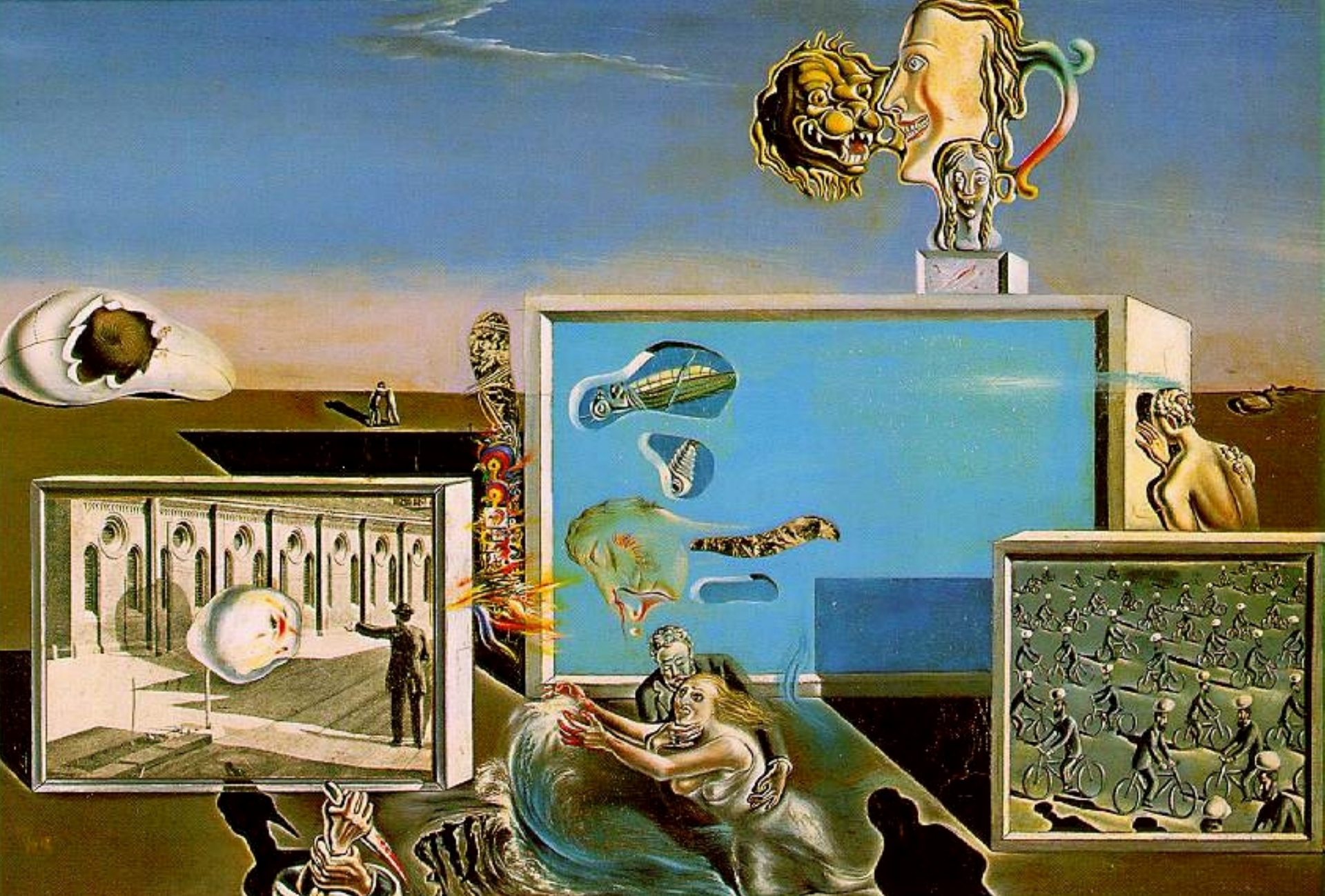
The [Philadelphia Museum of Art](#) used a surreal entrance display for the 2005 Salvador Dalí exhibition

Cubist Self-Portrait. 1923.

The Basket of Bread. 1926

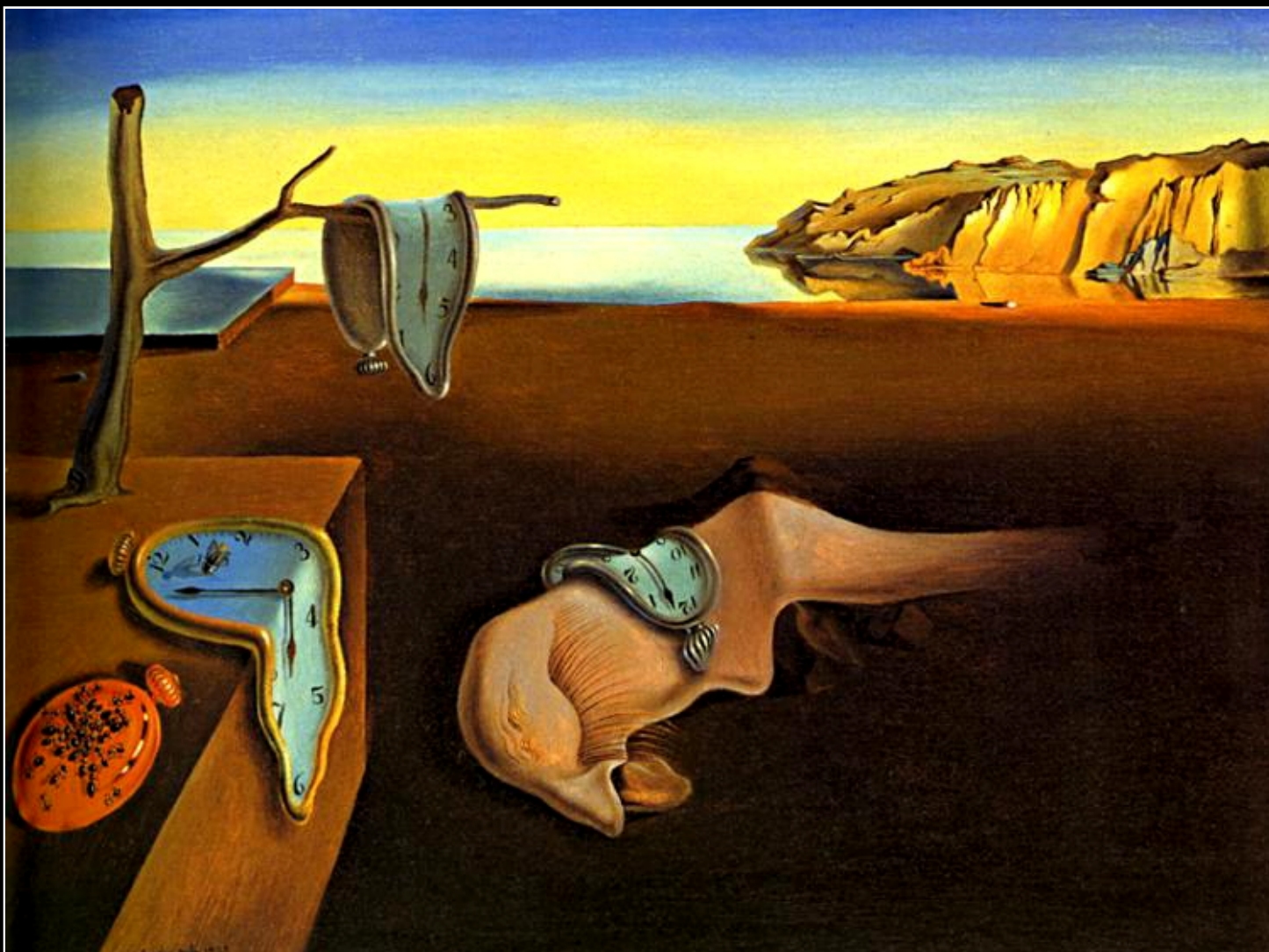
Illumined Pleasures 1929

The Great Masturbator. 1929

L'énigme du désir, 1929
Záhada touhy – moje matka

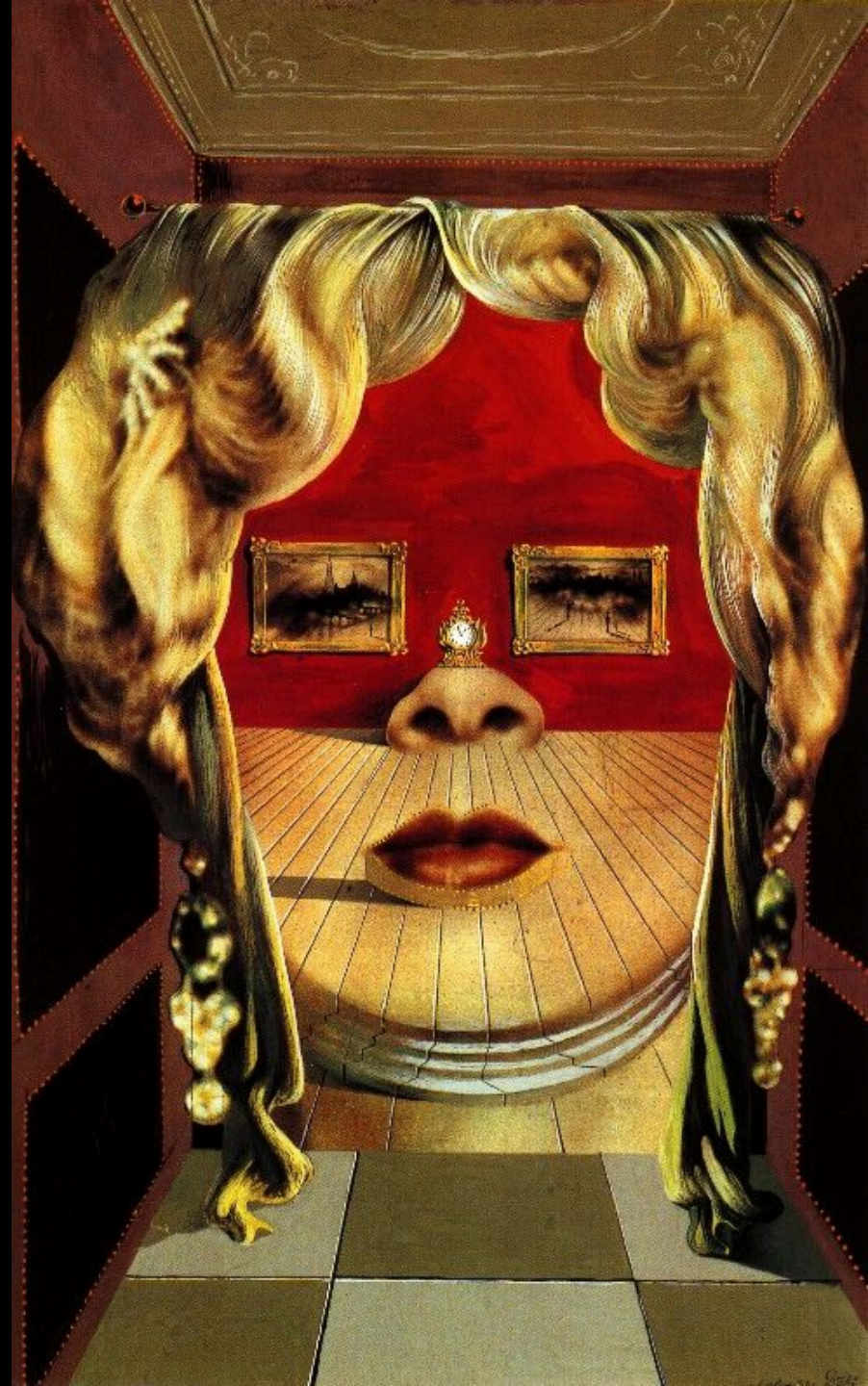

The Persistence of Memory (1931) One of Dalí's most famous works.
Své nejznámější dílo *Persistence paměti* dokončil roku 1931

Archeological Reminiscence of Millet's Angelus 1935

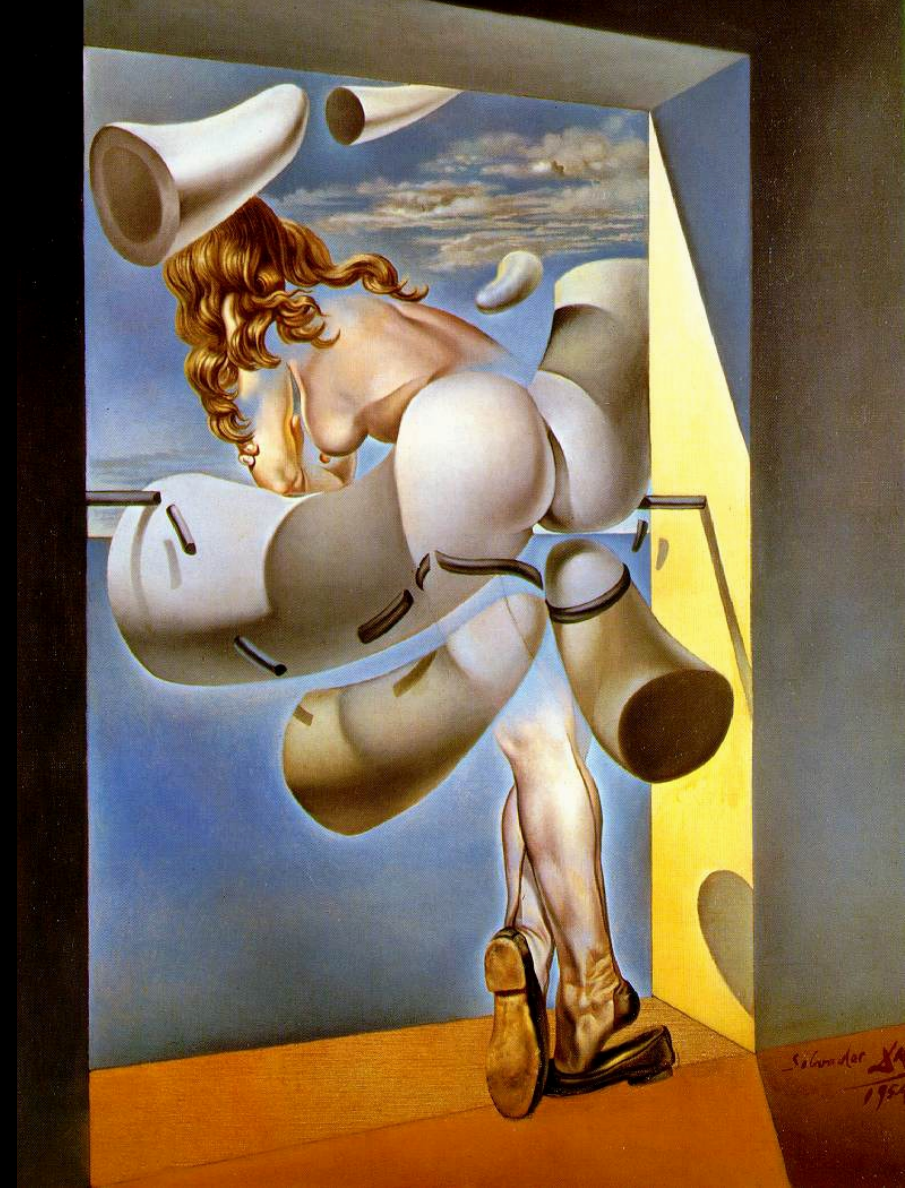
Face of Mae West (1935)

*Soft Construction
with Boiled Beans
(Premonition of
Civil War)*
*Měkká konstrukce
z vařenými boby
(Výstraha před
občanskou válkou)*
(1936)

Young Virgin Autosodomized
by Her Own Chastity 1954

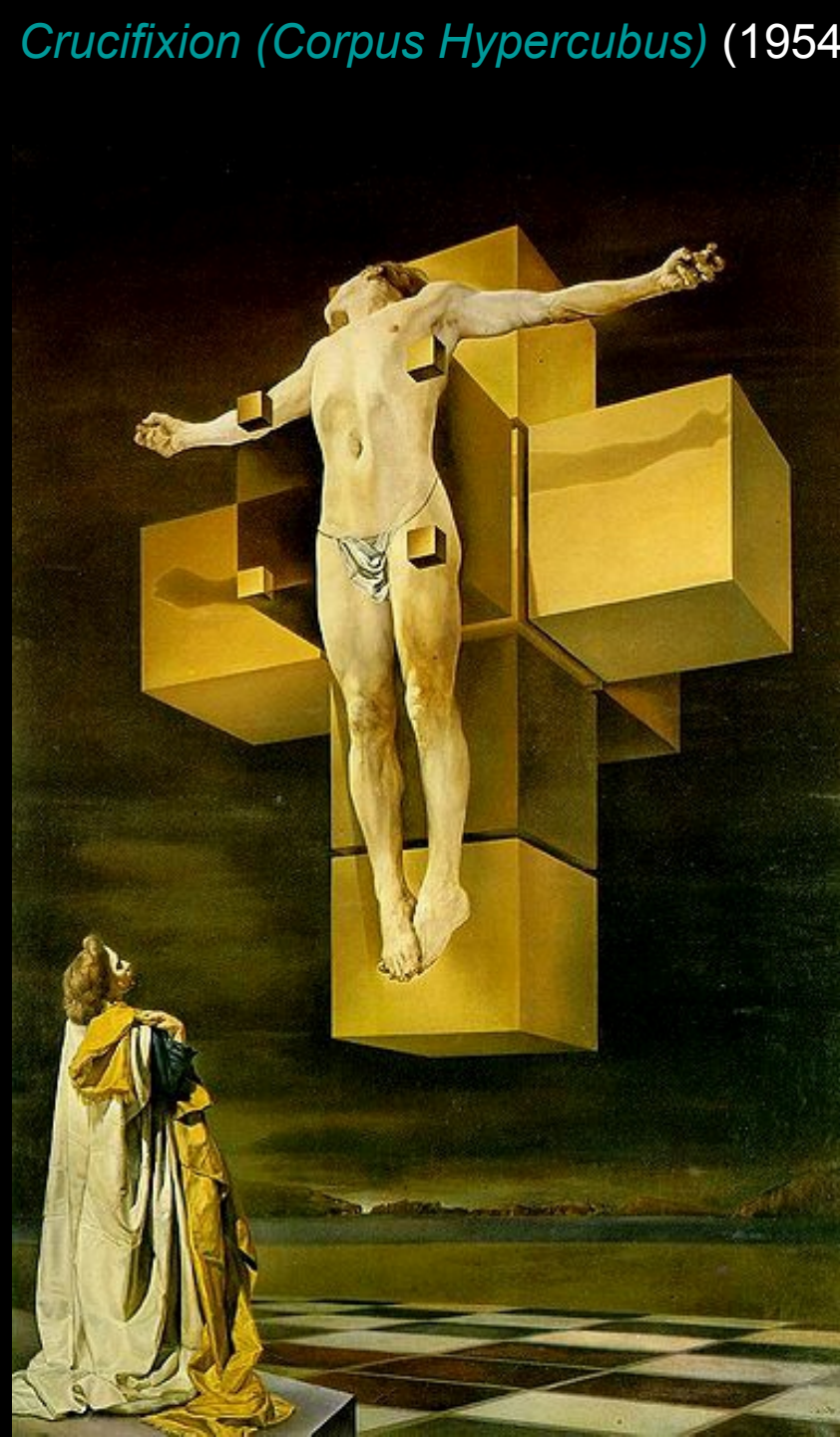
◀ *Leda Atomica* 1949

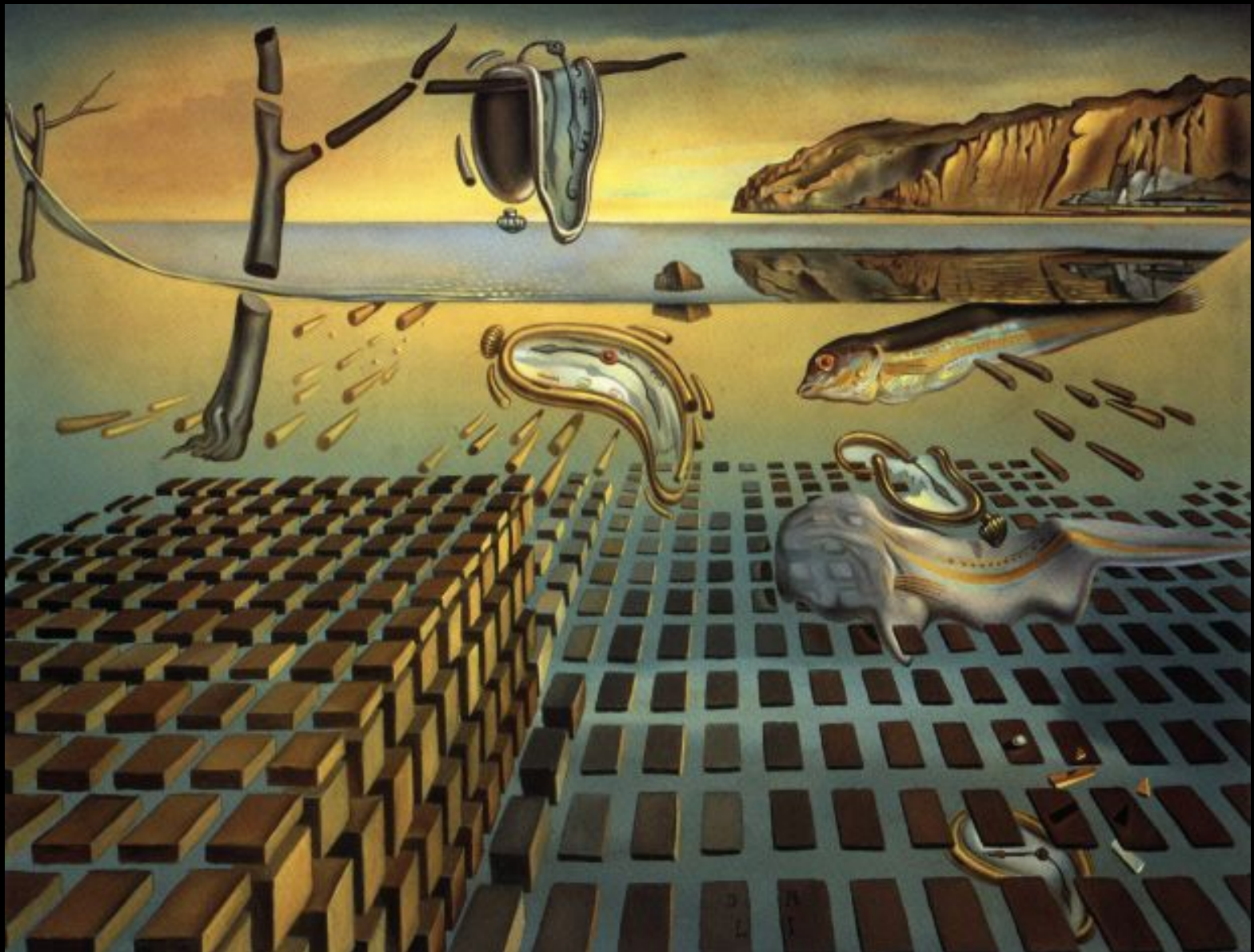
Gala, was the wife of first Paul Éluard, then Salvador Dalí, and an inspiration for them and many other writers and artists

Dream Caused by the Flight of a Bee around a Pomegranate a Second Before Awakening (1944) Dalí said, "The noise of the bee here causes the sting of the dart that will wake Gala."

Crucifixion (Corpus Hypercubus) (1954)

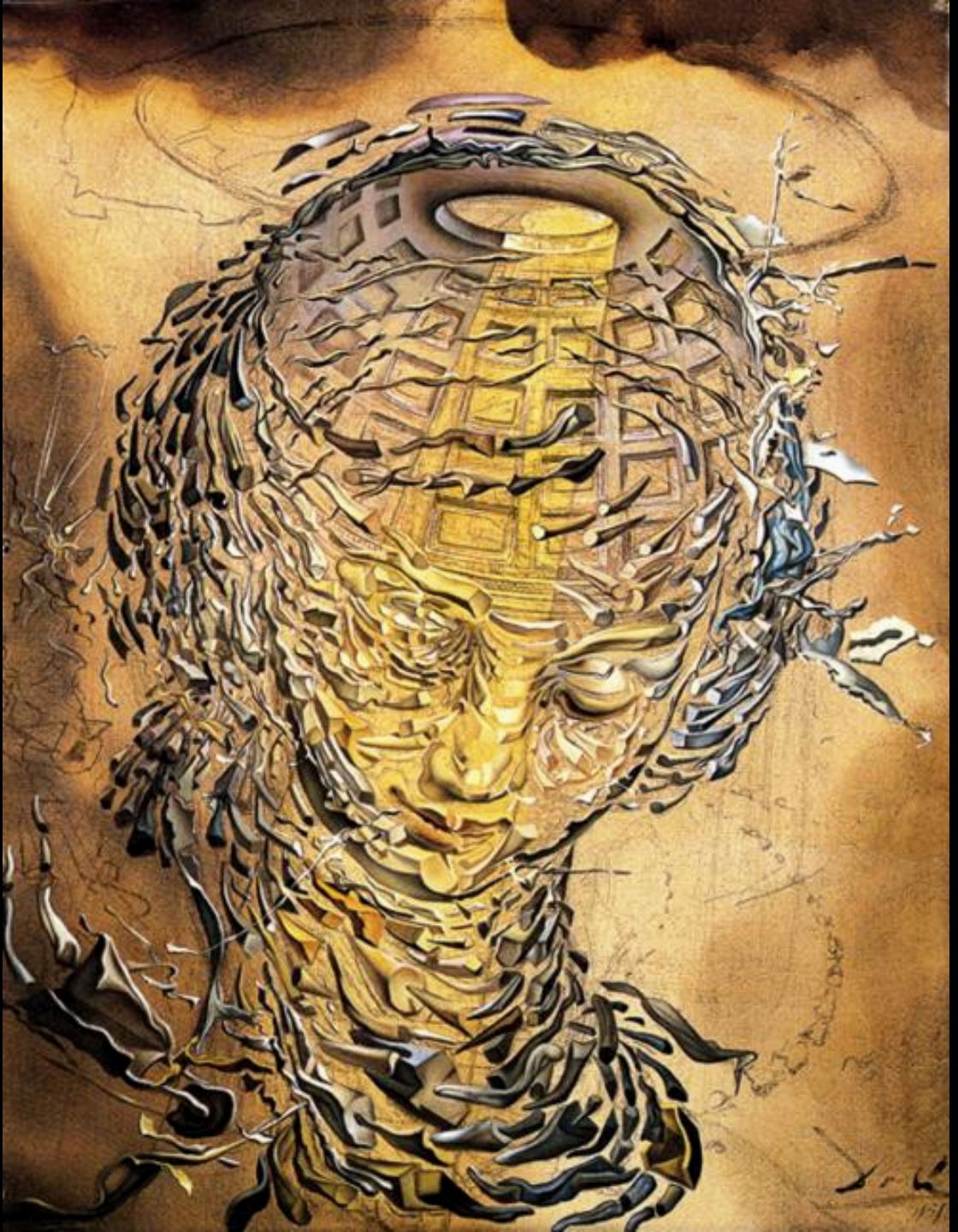

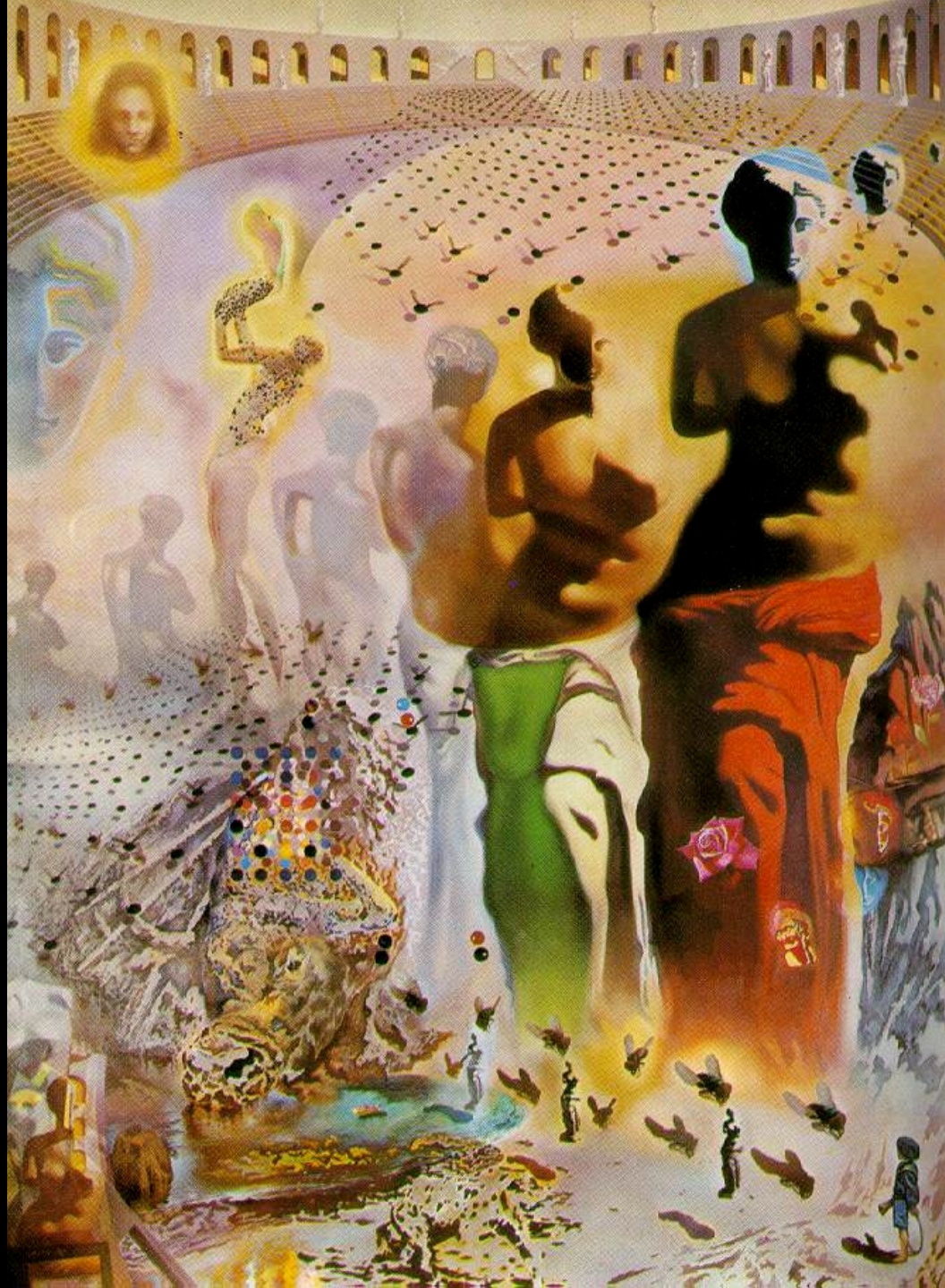

The Disintegration of the Persistence of Memory (1954)

Dalí's expression of ushering in the new science of physics above psychology.

Raphaelesque Head Exploding
1951

The Hallucinogenic Toreador
1970

*Dali from the Back Painting
Gala from the Back Eternalized
by Six Virtual Corneas
Provisionally Reflected
in Six Real Mirrors.*
1972-73

Salvador Dalí a sochařství.

Již od konce 30 let se Dalí se věnoval sochařství, ve kterém se opakovaly tematiky jeho obrazů, jako např. *Venus equipped with cupboard drawers* (Venuše vybavena zásuvkami), *Elephants with spiders' legs* (Sloni s pavoučíma nohama), *Soft watches* (Měkké hodinky), které byly zpracované v bronzu nebo krystalu.

© I.A.R.

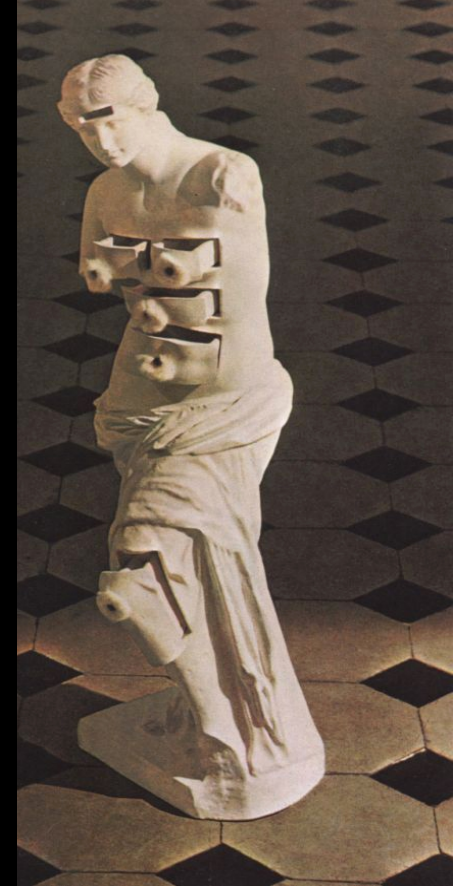
Venus equipped with cupboard drawers

Venus de Milo
with Drawers
1936

A sculpture
"Venus de Milo
with drawers"
(1964)

Lobster Telephone. 1938

Rinoceronte vestido con puntillas
1956

Dalí Theatre and Museum in Figueres
home of his crypt.

◀ *Homage to Newton* (1985)
UOB Plaza, Singapore

*Dali's homage to Newton, with an open torso and suspended heart to indicate "open-heartedness," and an open head indicating "open-mindedness"—
the two very qualities important for science discovery and successful human endeavours.*

René Magritte

(1898 - 1967)

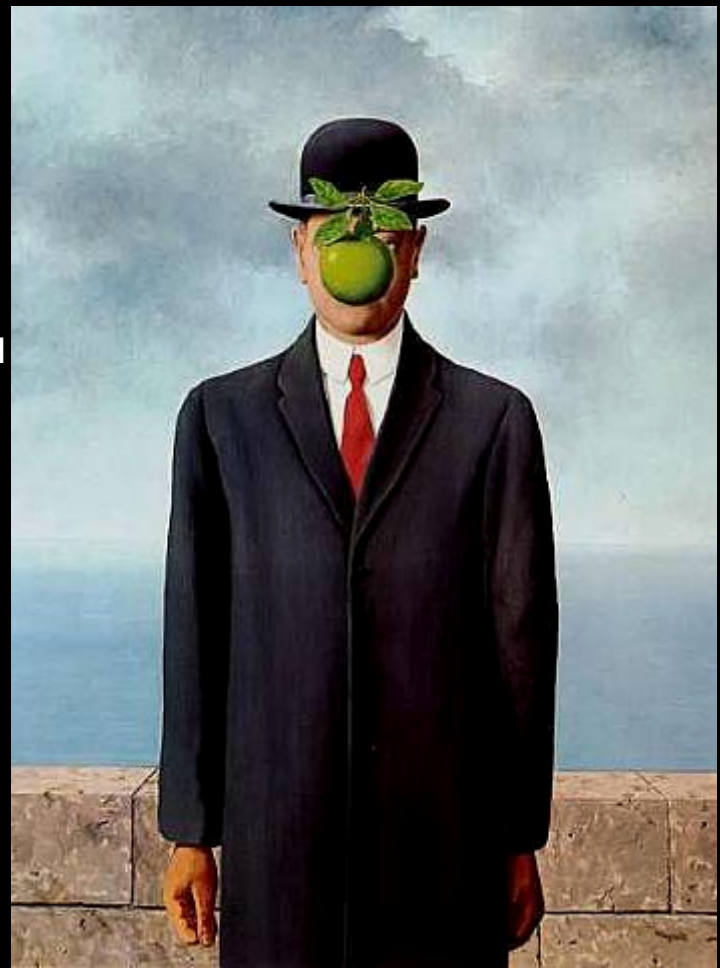
belgický surrealistický malíř.

Jeho dílo zaujalo francouzské surrealisty a René Magritte s nimi brzy začíná spolupracovat.

Přátelí se s **André Bretonem**, **Paulem** Éluardem, **Salvadorem** Dalím aj. Několik let žije se svou manželkou v Paříži, avšak v roce 1930 se vrací do Bruselu a sbližuje se surrealisty belgickými.

Za svého života Magritte vystavoval kromě Bruselu také v Paříži, Římě či New Yorku.

Magrittovy obrazy jsou plné fantastična, filozofických symbolů, ale i humoru a vtipu.

Son of Man 1964

- Magrittovy obrazy se často zakládají na rozporu mezi předmětem a jeho zobrazením. Příkladem může být jedno z jeho nejslavnějších děl - obrázek **Dýmky**, pod kterým je nápis: „Toto není dýmka“. Mohlo by se zdát, že nápis a obraz si protiřečí, ale není tomu tak. Malba je pouze obrazem dýmky, nejedná se o dýmku jako skutečný předmět.

The Treachery of Images (1928-9)

The Betrayal of Images - 1953

Perspicacity 1936
Jasnozřivost

- *Magritte se skrze své malby snaží postihnout samotnou podstatu tvorby, jeho díla nejsou pouhým zobrazením určité věci, ale zobrazením umělcovy myšlenky a tvůrčího aktu. Důkazem tohoto pojetí může být Magritův obraz **Clairvoyance (Jasnozřivost)** z roku 1936, na němž vidíme malíře, před kterým leží na stole jako model vejce. Na malířově plátně je ale pták s roztaženými křídly.*

- Jiný obraz, *La Reproduction interdite* (Zakázaná reprodukce), zase ukazuje muže dívajícího se do zrcadla. V zrcadle se však odráží jeho záda, nikoliv obličej. Podobně je tomu i s výtvarným uměním – malba není zrcadlem skutečnosti.

Magrittovy obrazy jsou plné fantastična, ale i humoru a vtipu.

Reproduction Prohibited, 1937

V roce 1912 jeho matka spáchala sebevraždu – utopila se v řece Sambře. René viděl, jak utonulou vytahovali z vody. Přes obličej měla přetaženou košili a někteří kritici se proto domnívají, že tento zážitek se odráží v Magrittových obrazech milenců se zahalenými obličejemi.

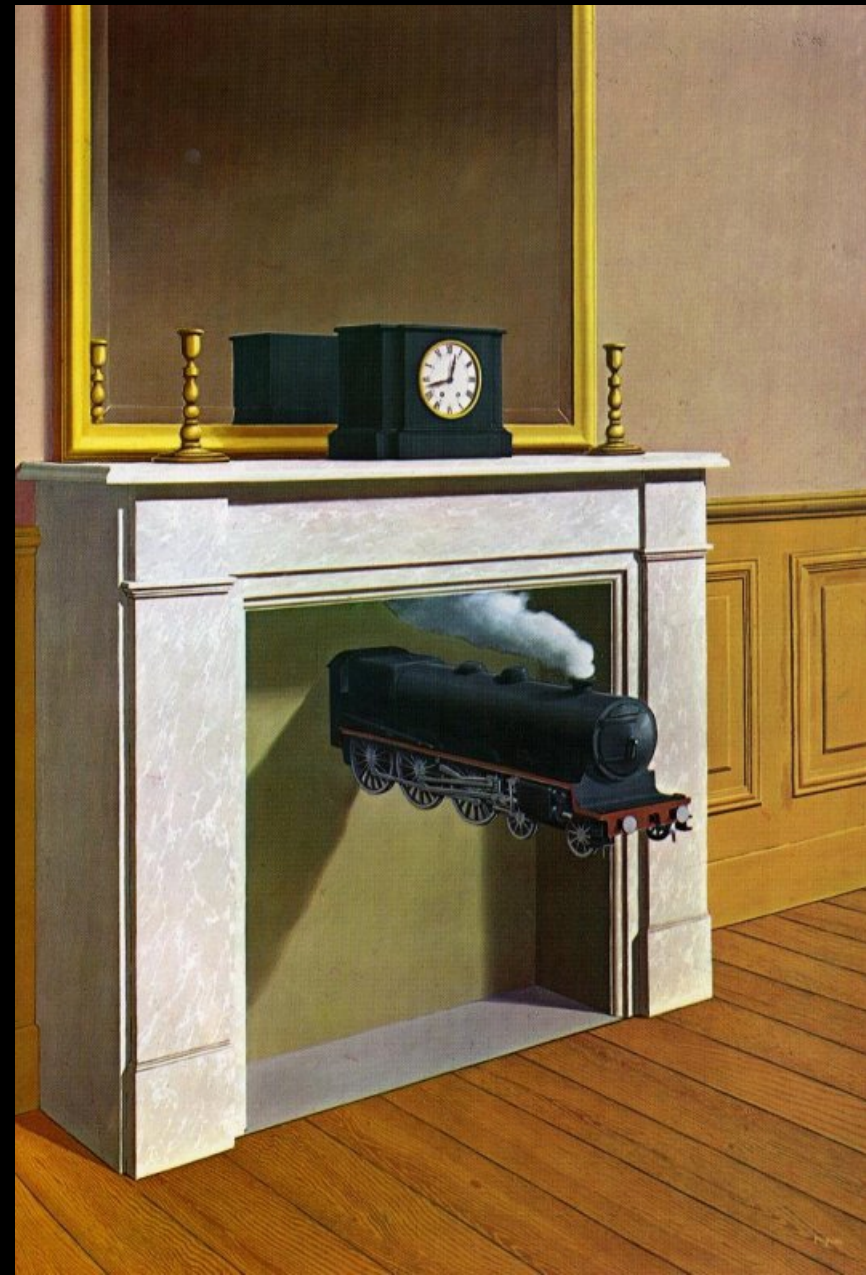
The Lovers, 1928

The Lovers

Golconda, 1953

*Time Transfixed
1938*

The Therapist, 1941
Therapeut

Le prêtre marié, 1961

Paul Delvaux

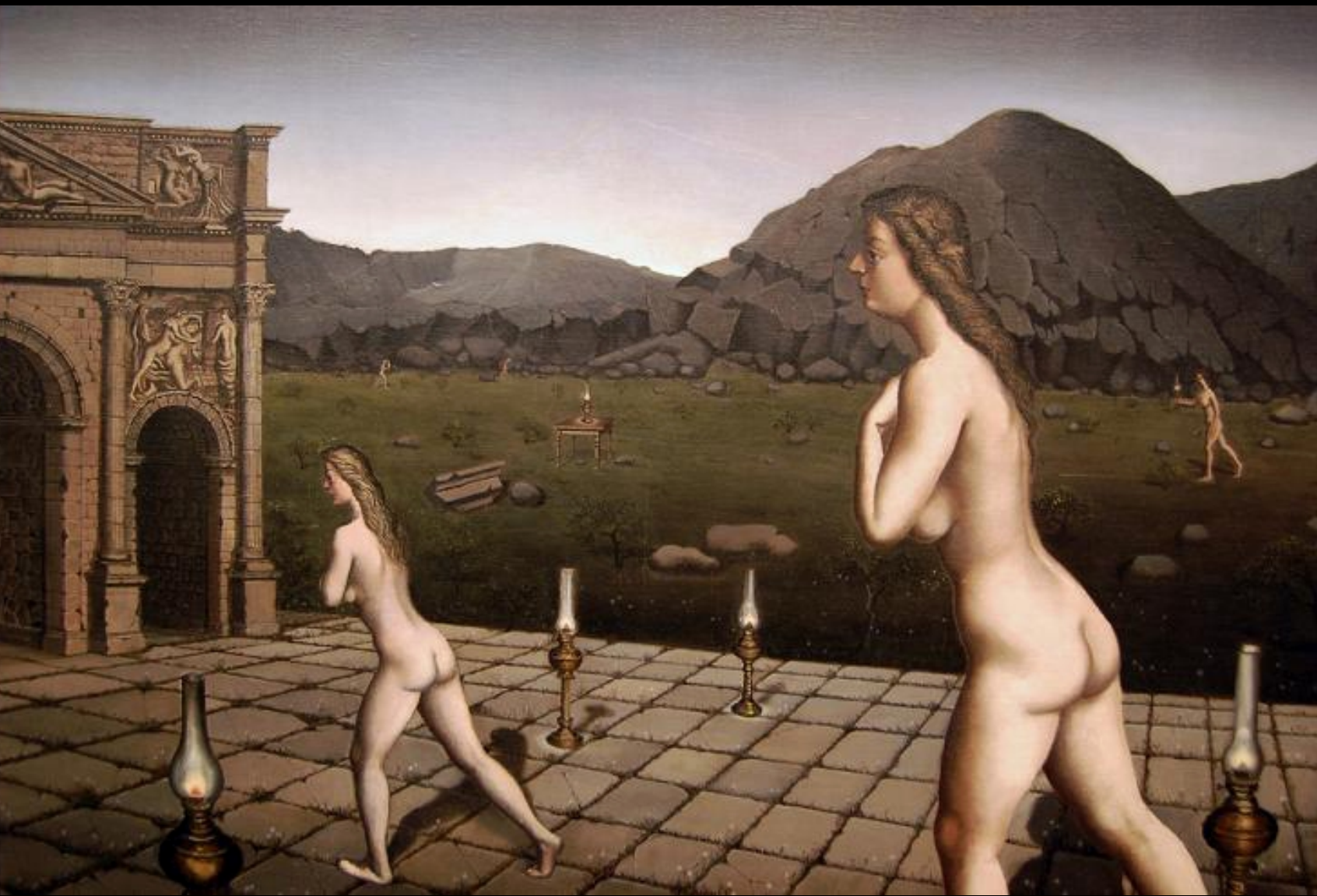
(1897 – 1994)

was a Belgian painter, famous for his surrealist paintings with female nudes.

Street of the Trams
1938

The Fire
1935

The Lamps
1937

The Great Sirens
1947

Sleeping Venus
1944

Trains du Soir
1957

Crucifixion
1952

Les Astronomes
1961

Max Ernst

(1891–1976)

francouzský malíř německého původu

Je jedním ze spoluzakladatelů německého DADA.

Roku 1914 se seznamuje s Hansem Arapem (později je u vzniku první skupiny v Zürichu). Po vojně zakládá Ernst kolínskou dadaistickou skupinu a vydává s Arpem revue Die Schammade.

Roku 1922 odchází do Paříže; zde se stává aktivním členem surrealistické skupiny a přátelí se s Bretonem, Eluardem, Aragonem, Soupaultem, Perétem, Crevelem, Arpem, Chiricem.

Obdobu automatického psaní, nachází v postupu "frotáže"; když se tužkou leští papír, objeví se z podložky struktura dřeva, osnova tkanin anebo žilky listů. Když se tyto obrázky doplní a využijí, vznikají z nich tajemná díla, různé imaginární krajiny, neobyčejná zvířata či různé krajiny...Ernst využívá také postupu koláže. Jeho díla mají přesný cíl; způsobit v divákovi určitý logický zmatek, aby se stal přístupným čaru rozmarnosti a náhody.

Po návratu z dlouhého pobytu v USA v letech 1941-49, se jeho díla čím dál více zbavují těchto tendencí. Umělec si vytváří svůj vlastní svět. Vytváří různý chaos forem, které připomínají jakýsi zkrácený kosmický vývoj; zvláštní minerály, rostliny měnící se v hmyz, lidské oči zjevující se na pozadí zkamenělých siluet. Krajiny splývají na rozbouřeném planetě

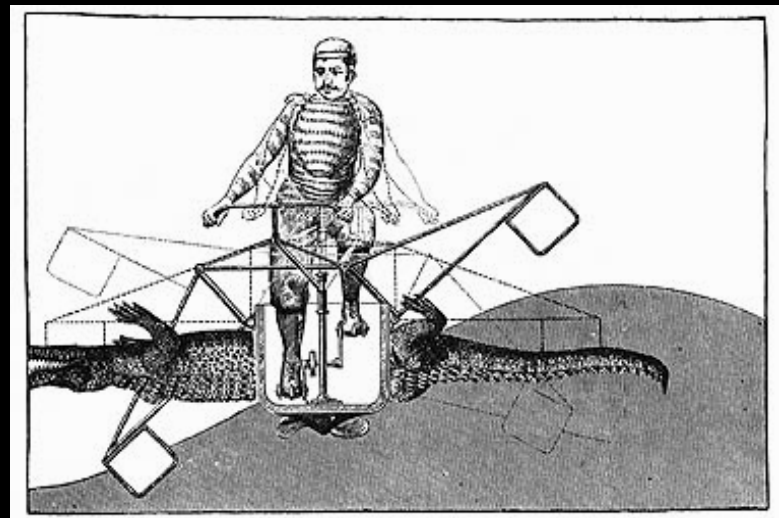

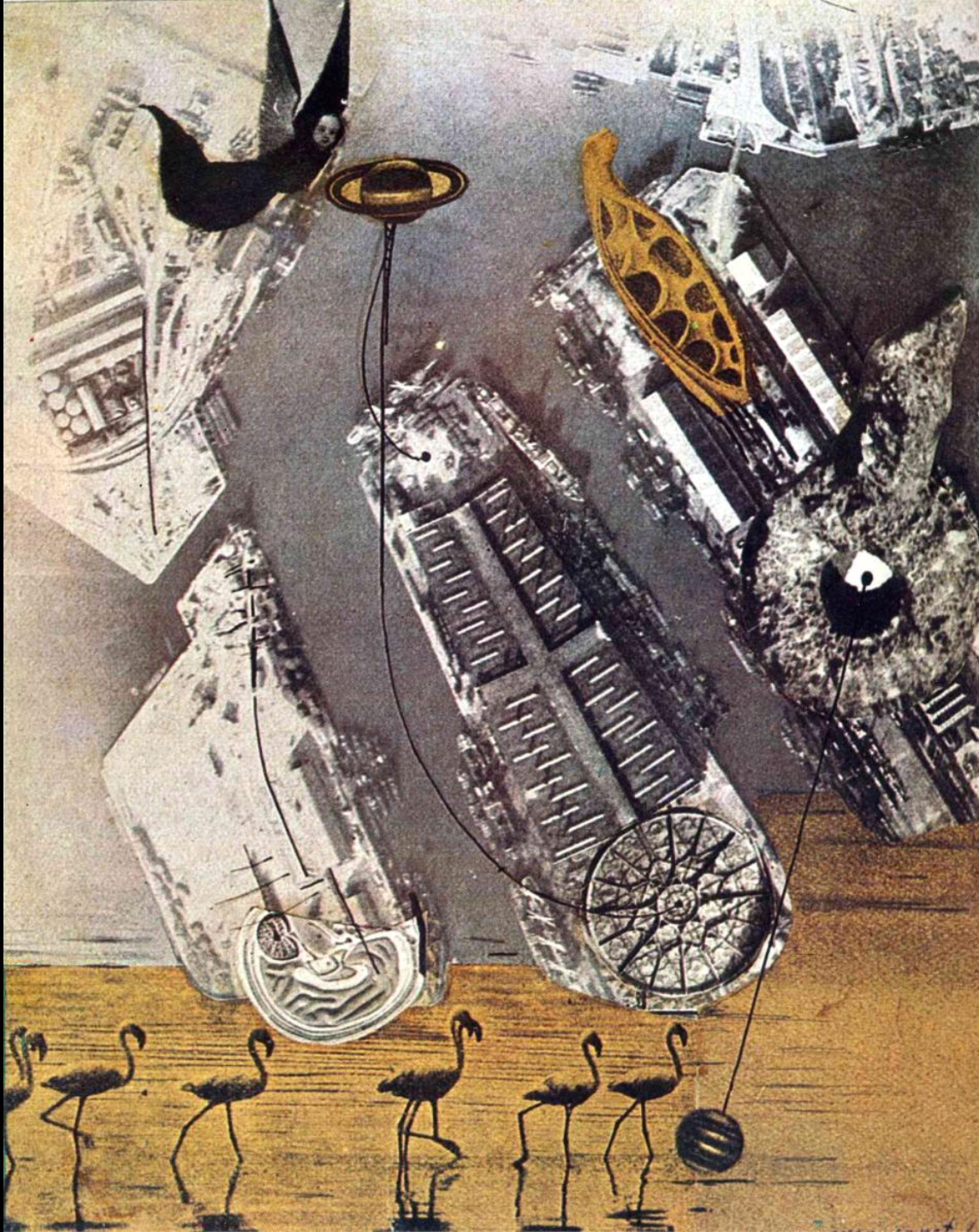
The Punching Ball or the Immortality of Buonarroti or Max Ernst and Caesar Buonarroti, 1920.

Fatagaga 1920

Les malheurs des immortels, 1921

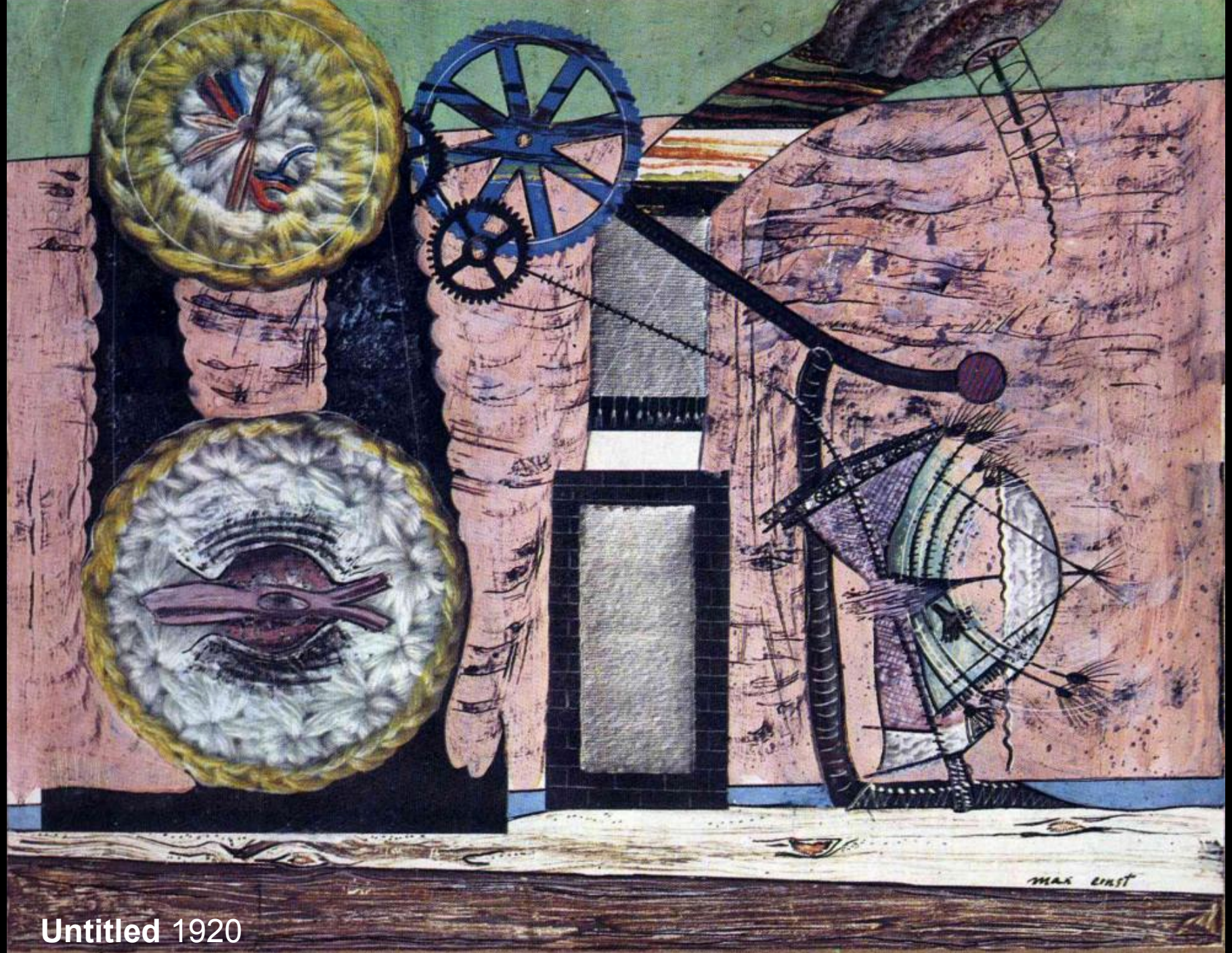
Cormorants

1920

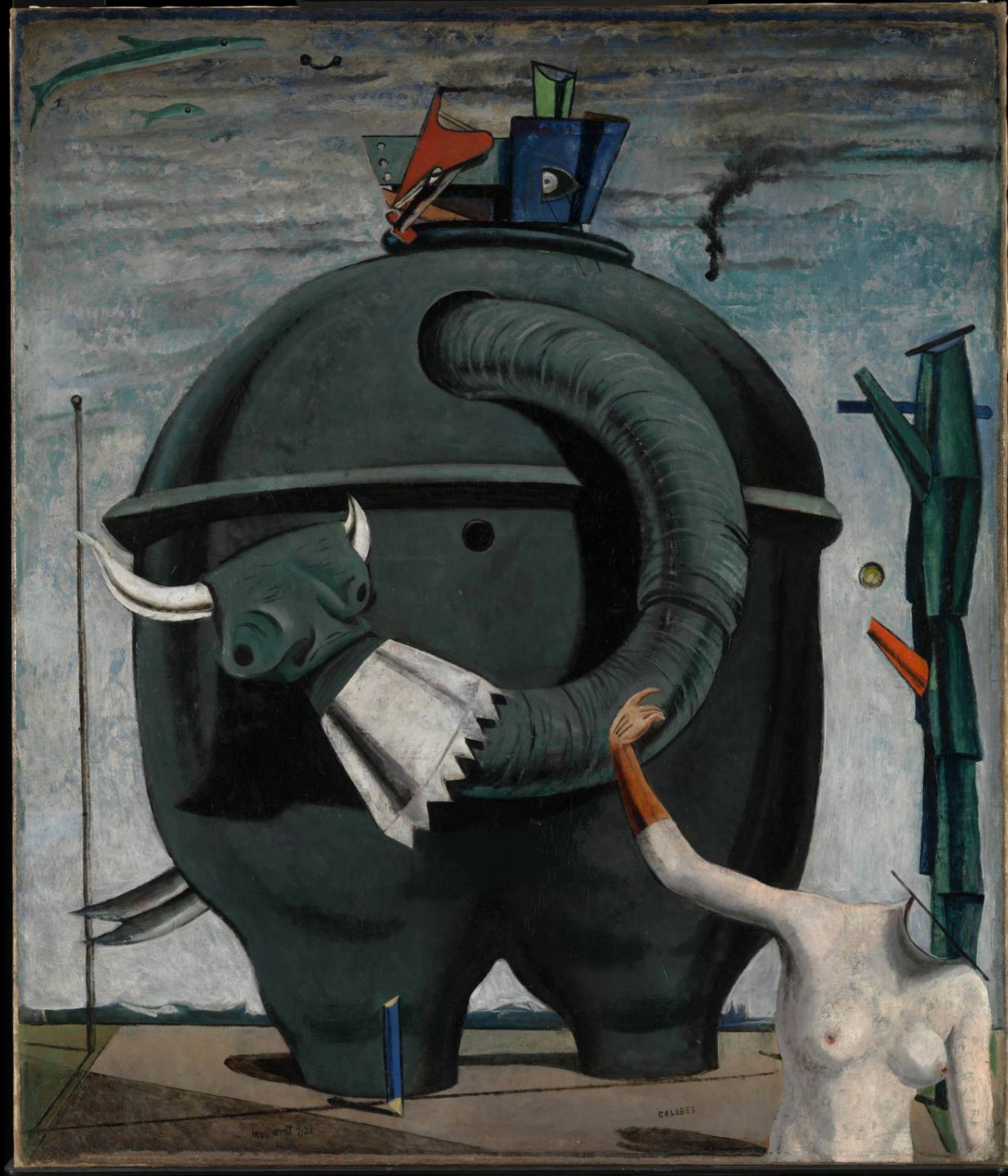
The Gramineous Bicycle Garnished with Bells the Dappled Fire Damps and the Echinoderms Bending the Spine to Look for Caresses, ca. 1921.

Untitled 1920

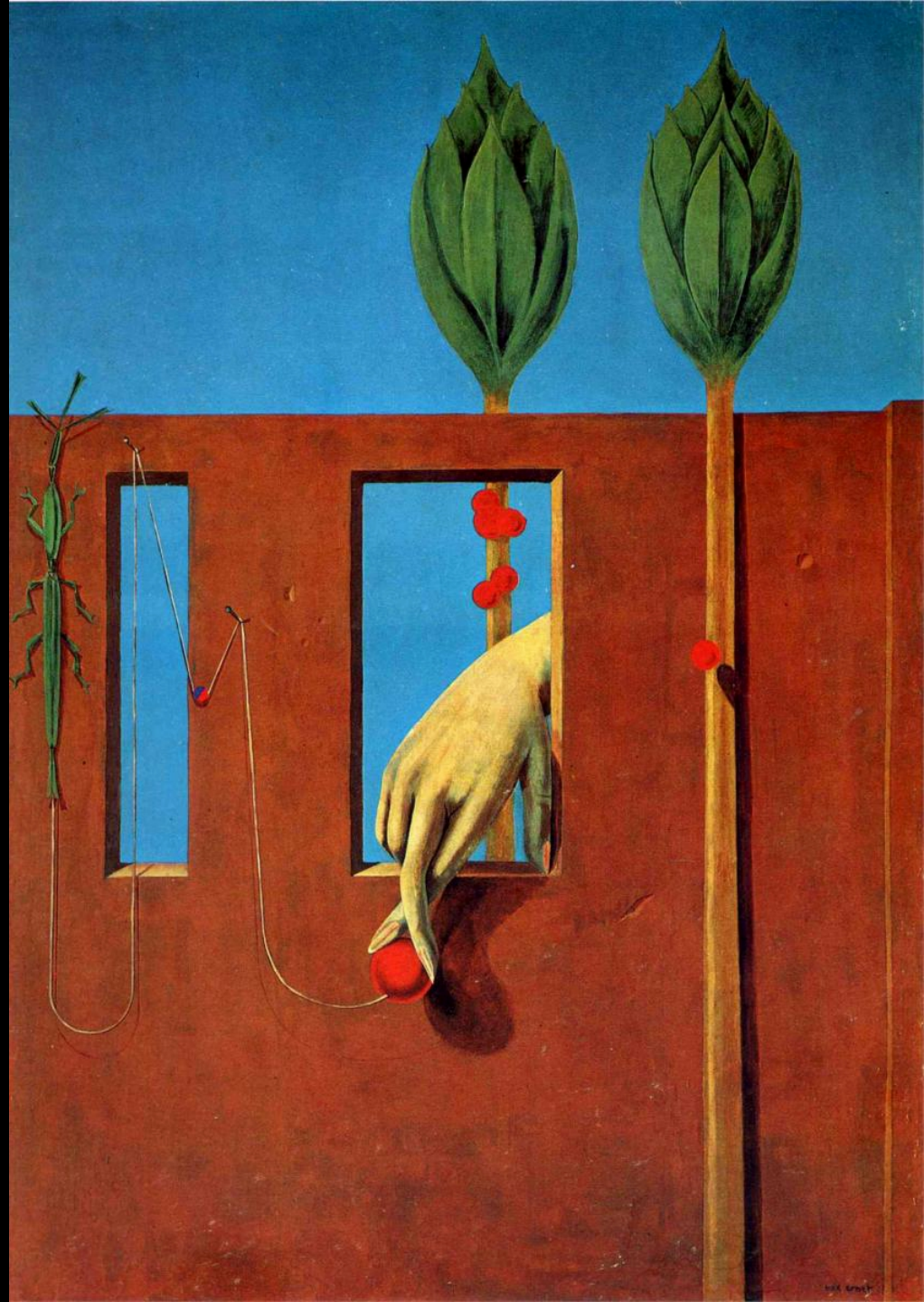
Elephant Celebes
1921

Ubu Emperor 1923

At the first clear word
1923

Of This Men Shall Know Nothing
1923

*Two Children are Threatened
by a Nightingale*
1924

Leaf customs 1925

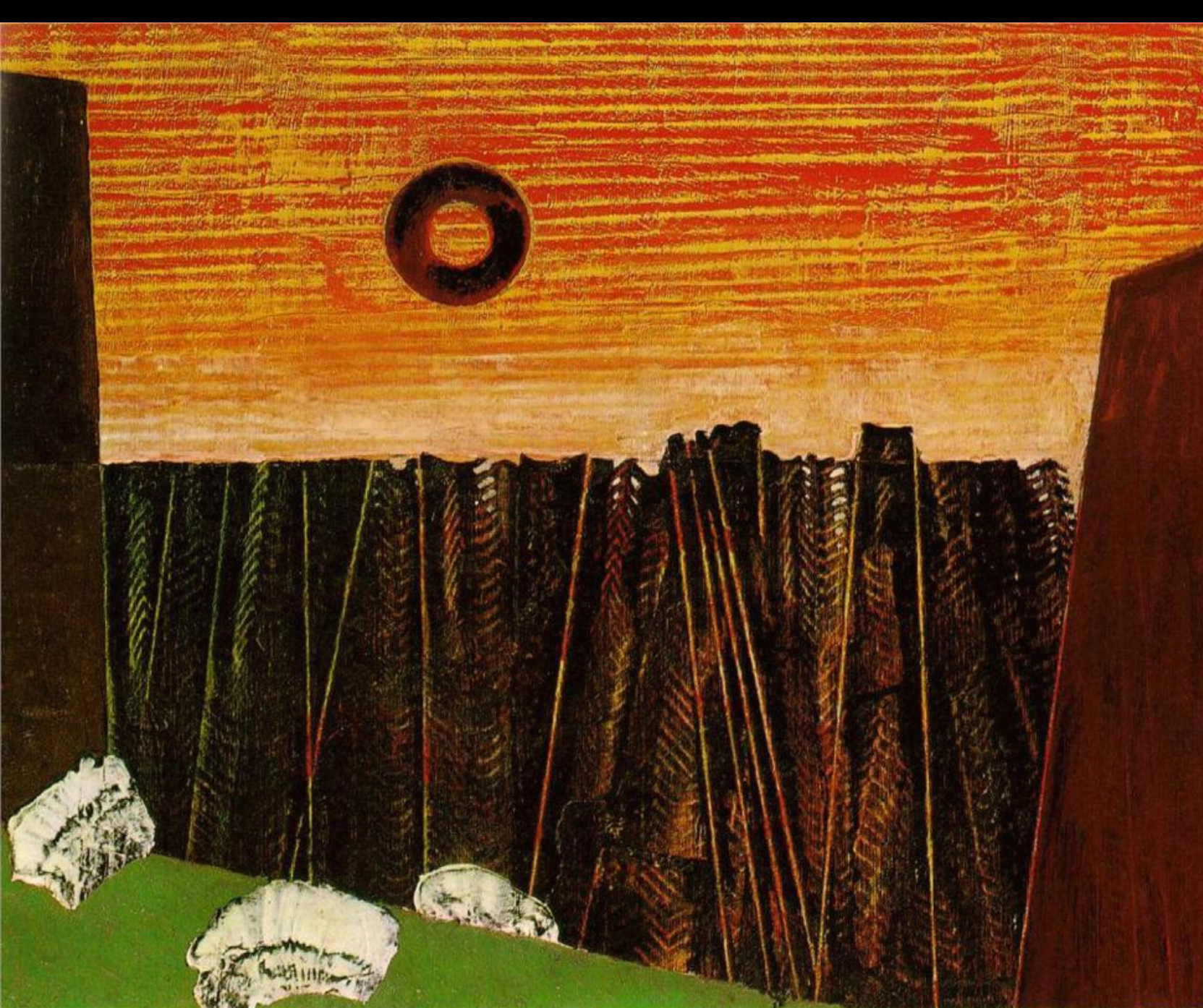
The Blue Forest 1925

Les 1927

**Fishbone
Forest**
1927

Max Ernst Showing a Young Girl the Head of his Father 1927

Flowers of seashells
1929

Blind swimmers
(Effect of a touch)
1934

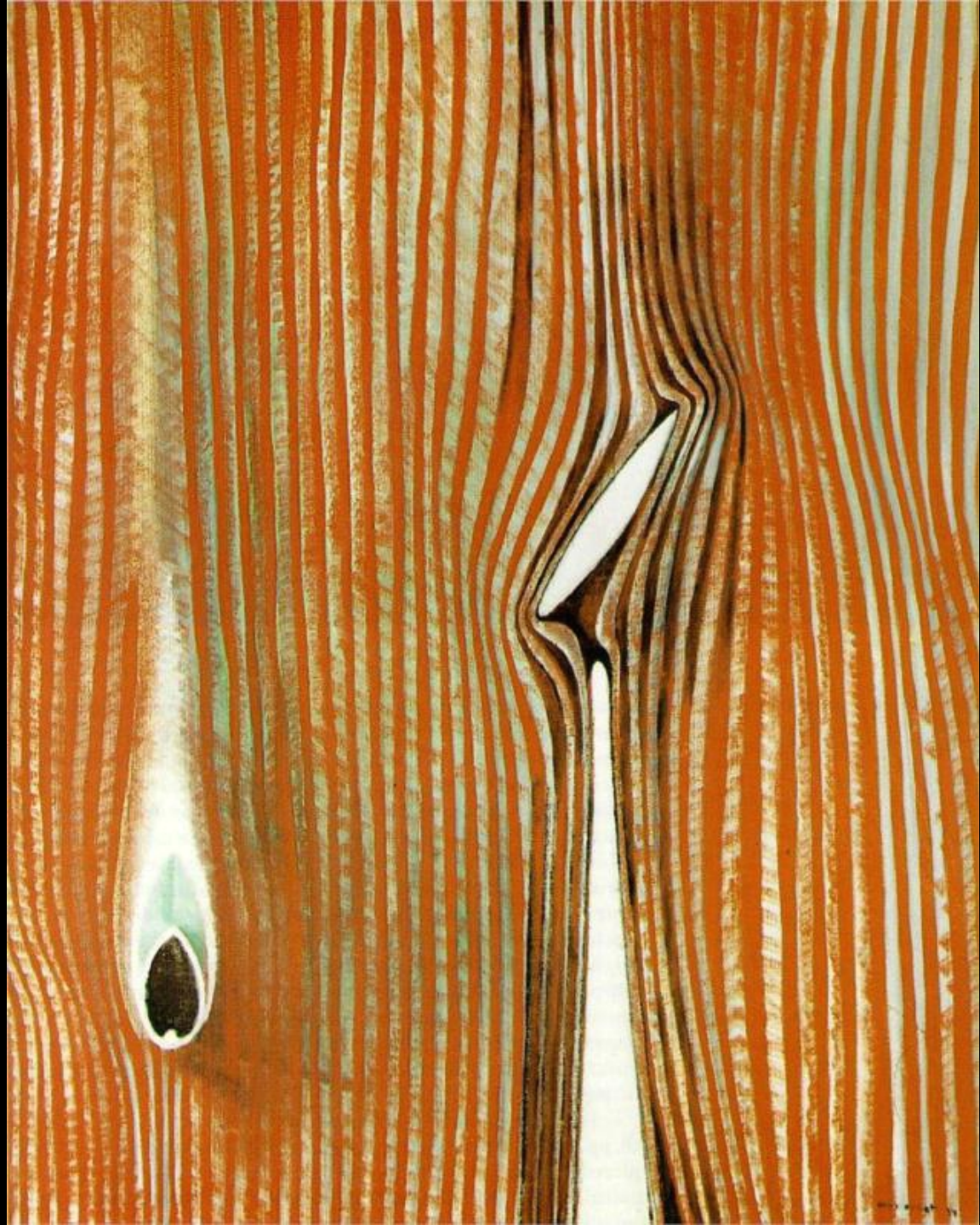

Illustration to "A Week of Kindness"
1934

Robing Bride
1940

Lone Tree and United Trees 1940

Antipope
1942

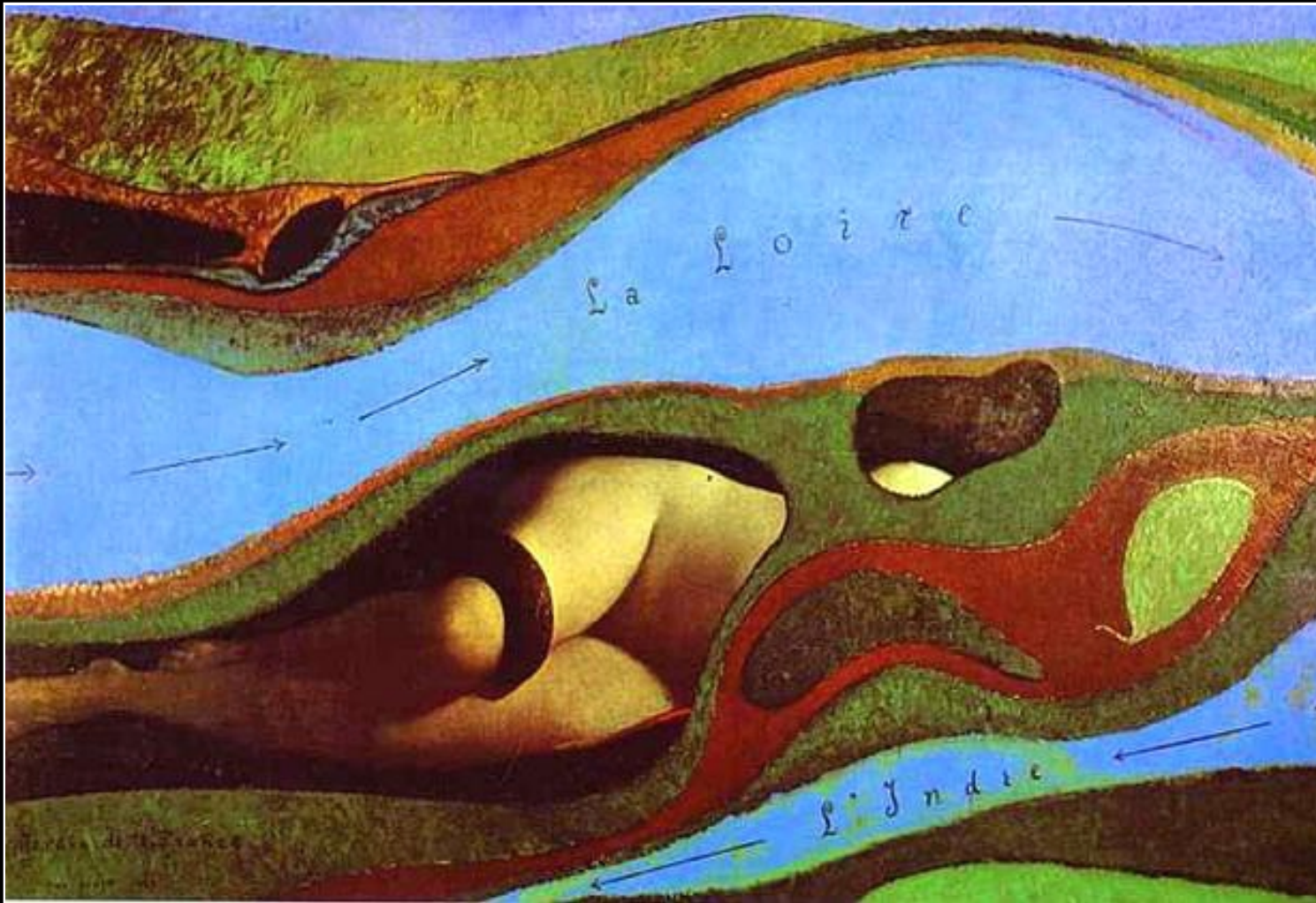

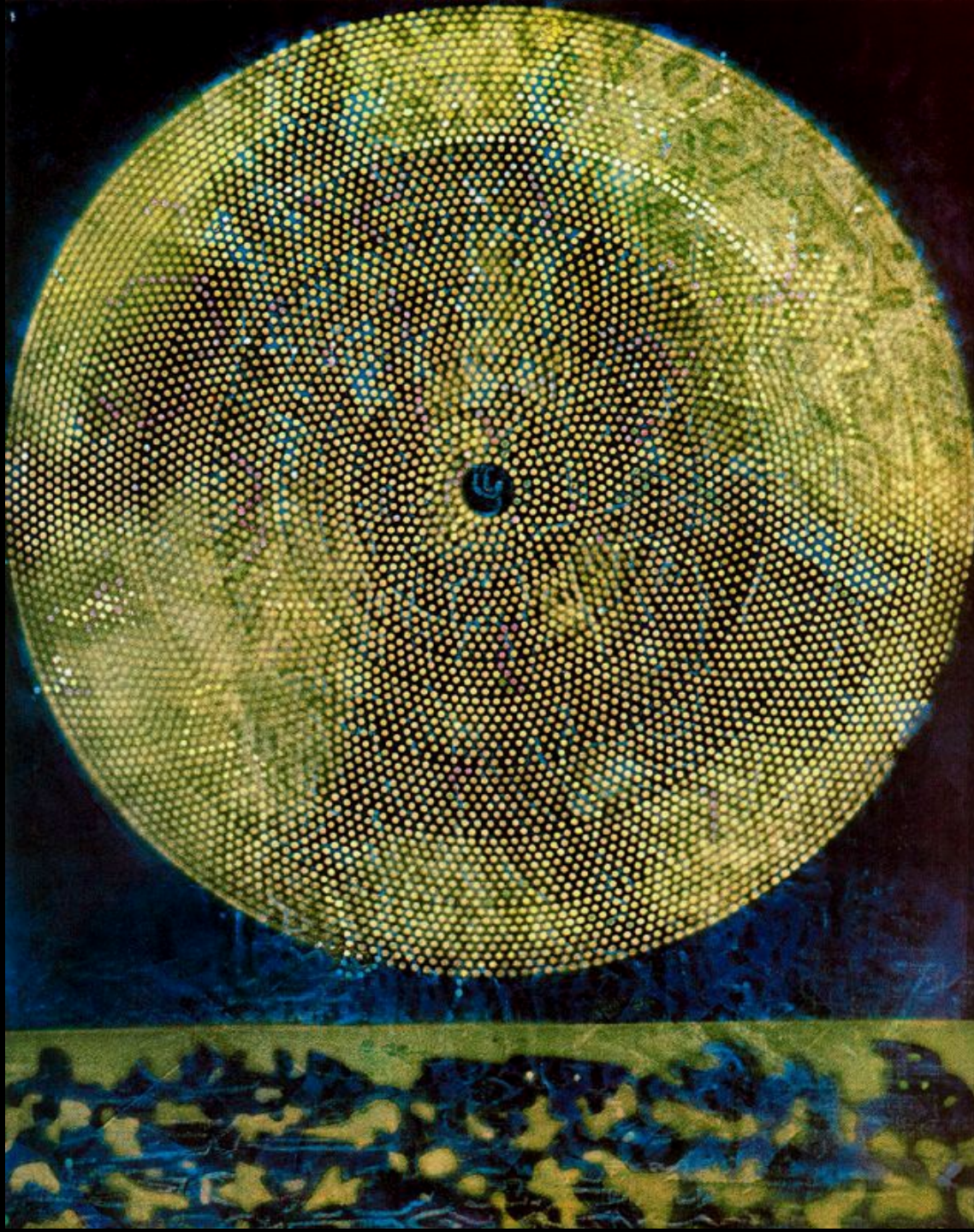
Europe after the Rain II 1942

Design In Nature 1947

The Garden of France
1962

Birth of a galaxy

1969

The King Playing with the Queen
1954

Kozorožec 1946

Yves Tanguy

1900 – 1955

francouzsko - americký surrealistický
malíř známý svými tajemnými
fantastickými krajinami

Po setkání se s André Bretonem
v roce 1925 se připojil k hnutí surrealismu.
Náměty Tanguyho maleb se vztahují
k Bretonově myšlence o existenci
neviditelných zvířat a bytůstek, které
unikají běžnému spektru vidění člověka.

Vize surrealismu je u Tanguyho zcela
zřejmá - jeho objekty vytvořilo jeho
podvědomí a jejich existence či podoba je
nejistá, avšak zároveň nevyvratitelná.
Barevnost pozadí navozuje atmosféru
noční písečné pláže, podmořského světa či
měsíční krajiny.

Promontory Palace, 1931

Día de lentitud, 1937

Indefinite Divisibility 1942

*Through Birds Through Fire
But Not Through Glass*
1943

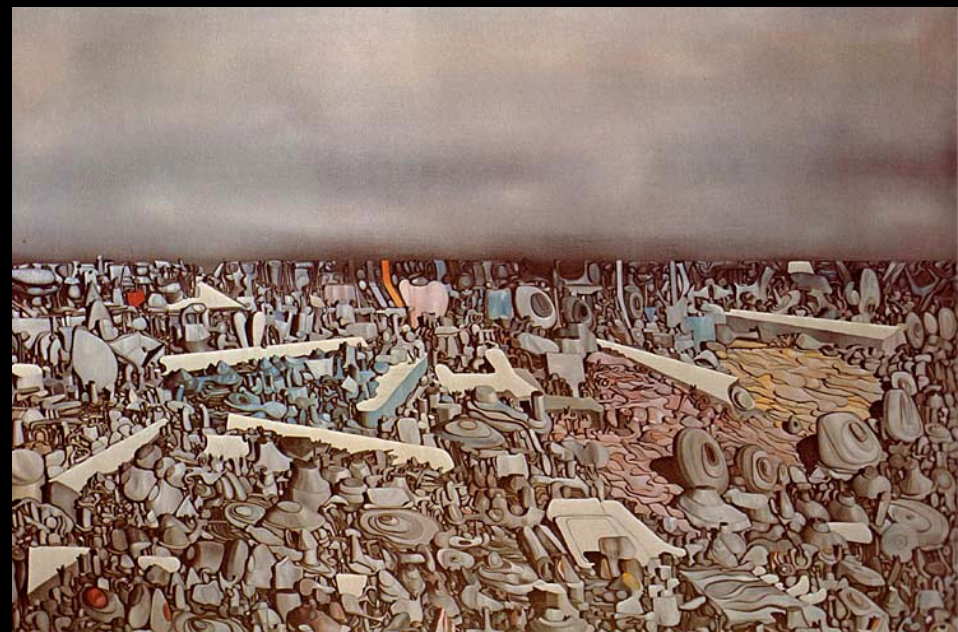

Reply to Red, 1943

Pomalu k severu
Slowly Toward the North

Multiplication of the Arcs, 1954

André Masson

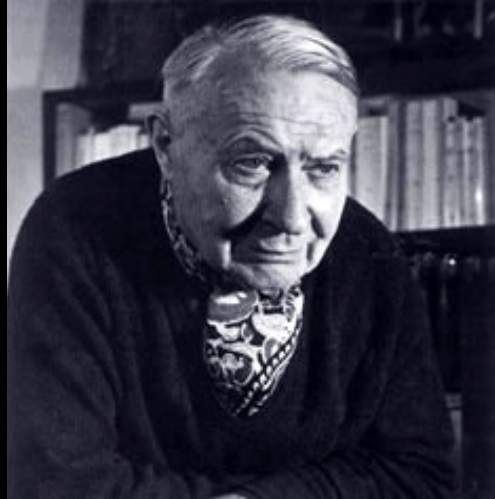
(1896 - 1987)

francouzský malíř a grafik,
vyrůstal v Belgii

ve svých raných pracích si Masson
oblíbil kubismus a techniku
automatismu, maloval také na písku

se surrealismem Massona spojuje
jeho jedinečná kombinace destrukce
předmětů s dekorativním stylem

V době 2. svět. války žil v USA,
v New Prestonu v Connecticutu,
kde svou tvorbou inspiroval
nastupující generaci amerických
abstraktních expresionistů.
Maloval tehdy především abstraktní
kompozice inspirované
afroamerickými a indiánskými mýty.

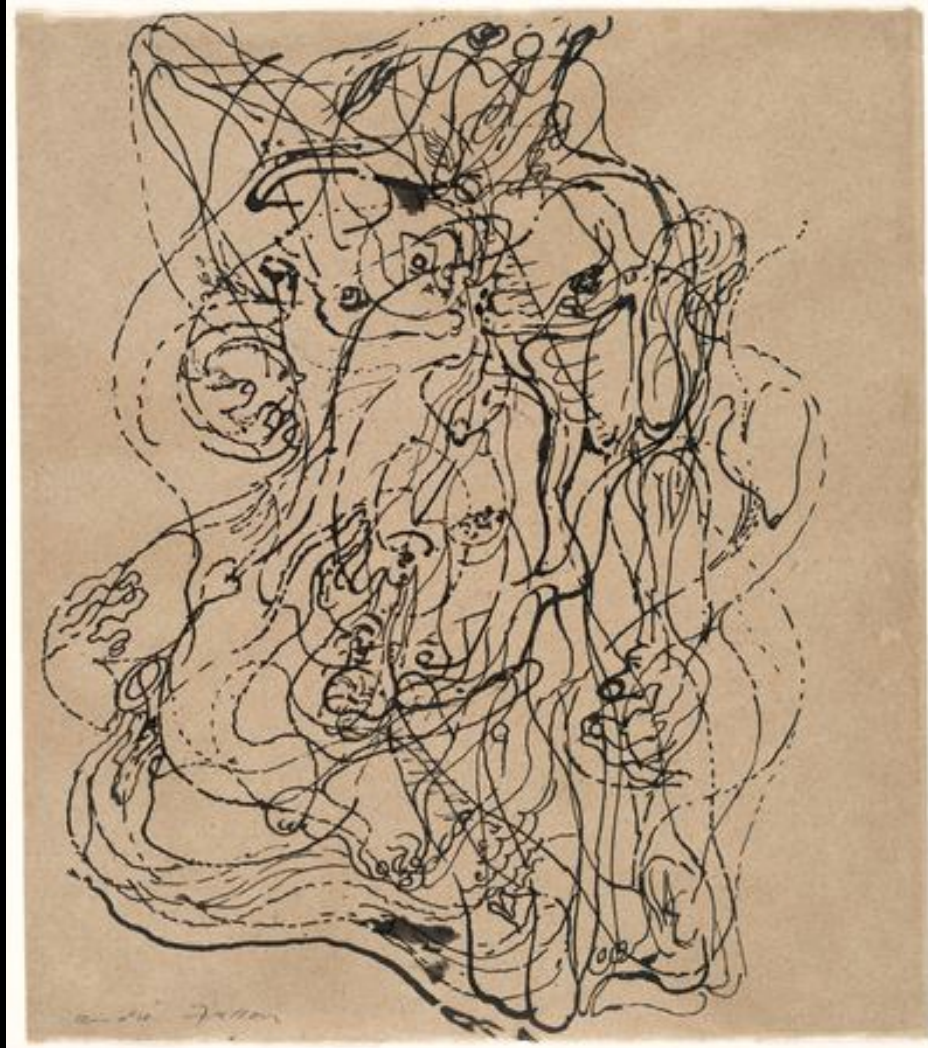
The Kill 1944

Personnage entrant dans une chambre
1925

Men around the table cca1925

Automatic Drawing 1924

The Labyrinth 1938

Andre Masson - There is No Finished World at Baltimore Art Museum

Pygmalion
1938

Le Fauteuil 1937

Metamorphosis of Gradiva 1939

The Workshop of Dedalus
1939

In the Tower of Sleep, 1938

Germination
1942

Andromeda. 1943

Joan Miró

(1893 - 1983)

španělský surrealistický malíř, autor velmi originálního díla, které čerpá z podnětů fantazie.

Jeho dílo před 1920 ukazuje široké rozmezí vlivů, od barev fauvistů, k transformovaným formám kubismu, a mocné jsou především podněty z rodného Katalánska – místní lidového umění a fresky románského kostela v rodném Španělsku.

V roce 1920 se přestěhoval do Paříže, kde pod vlivem surrealistických básníků rozvinul svůj osobitý styl. Vytvořil díla, která jsou vizuální analogií surrealistické poezie.

Miróova představivost byla nevyčerpatelným zdrojem novotvarů a detailů na plátně, které se pro Miróa stalo dětským hřištěm i tanečním parketem precizního pohybu, detailu a charakteristického výrazu. Přísný rytmus sjednotil barvy a formy svou poetickou silou. Miró objevuje symboly surrealismu, některé viditelné, některé skryté a nevysvětlitelné. Zjednodušením struktur obrazu se Miró dostává do období tzv. *snových maleb*

Prades, the Village, 1917

The Carbide Lamp - 1922

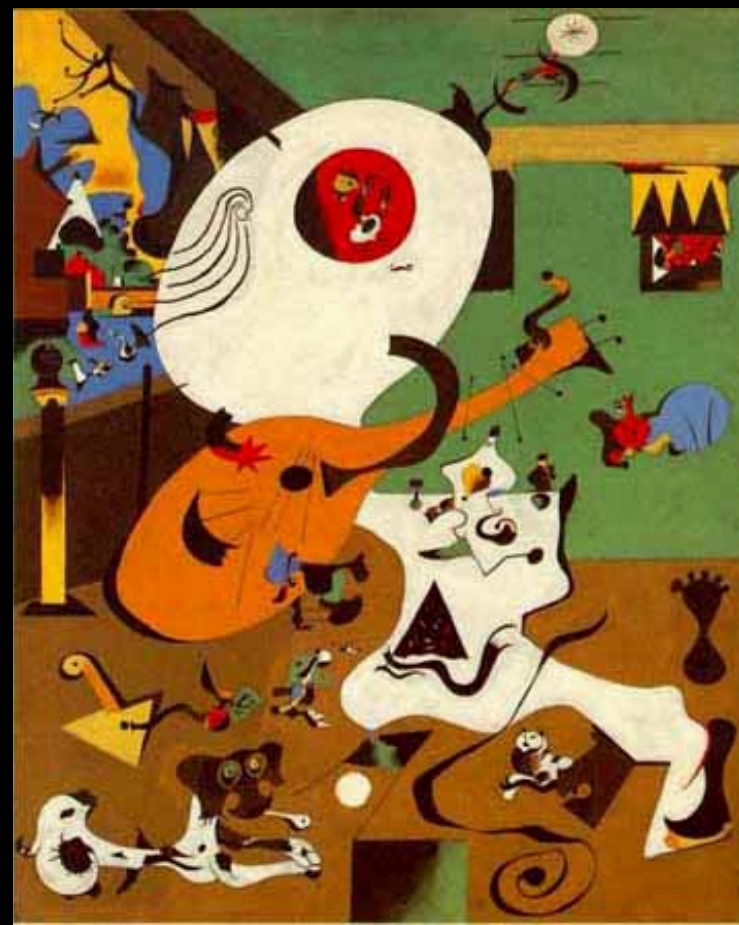

Catalan Landscape, The Hunter
1923

Harlekýnův karneval 1924-1925

Holandský interiér I

The Tilled Field, 1923-1924

Painting (Peinture), 1925

Landscape (The Hare), 1927

The Circus - 1934

Holandský interiér II, 1928

Seated Woman II 1939

Nocturne - 1940

Phosphorescent Tracks of Snails - 1940

Painting 1953.

The Skiing Lesson - 1966

The Red Disk - 1960

Femme, oiseaux devant le soleil
1972

Deux Personnages Fantastiques
in La Défense, Paris

Woman and Bird, 1982,
Barcelona, Spain.

Hans (Jean) Arp

(1886 –1966)

byl sochař, malíř a básník.

Matka byla Alzasanka, otec Němec

Je zakládajícím členem **dada** v kabaretu Voltaire v Curychu (1916). V roce 1920, spolu s Maxem Ernstem, zakládá Dada v Kolíně nad Rýnem.

Spolu s **dadaisty** usiloval o vyvolání rozruchu ve světě tradičního zkosnatělého umění svou účastí na různých experimentálních aktivitách jako nahodilé poezii a bezprostředním malování známém pod pojmem automatismus

I když byl nadšeným dadaistou, účastnil se v roce 1925 také první surrealistické výstavy v pařížské Galerii Pierre po boku **de** Chirica, Ernsta, Kleea, Mana Raye, Miróa a Picassa.

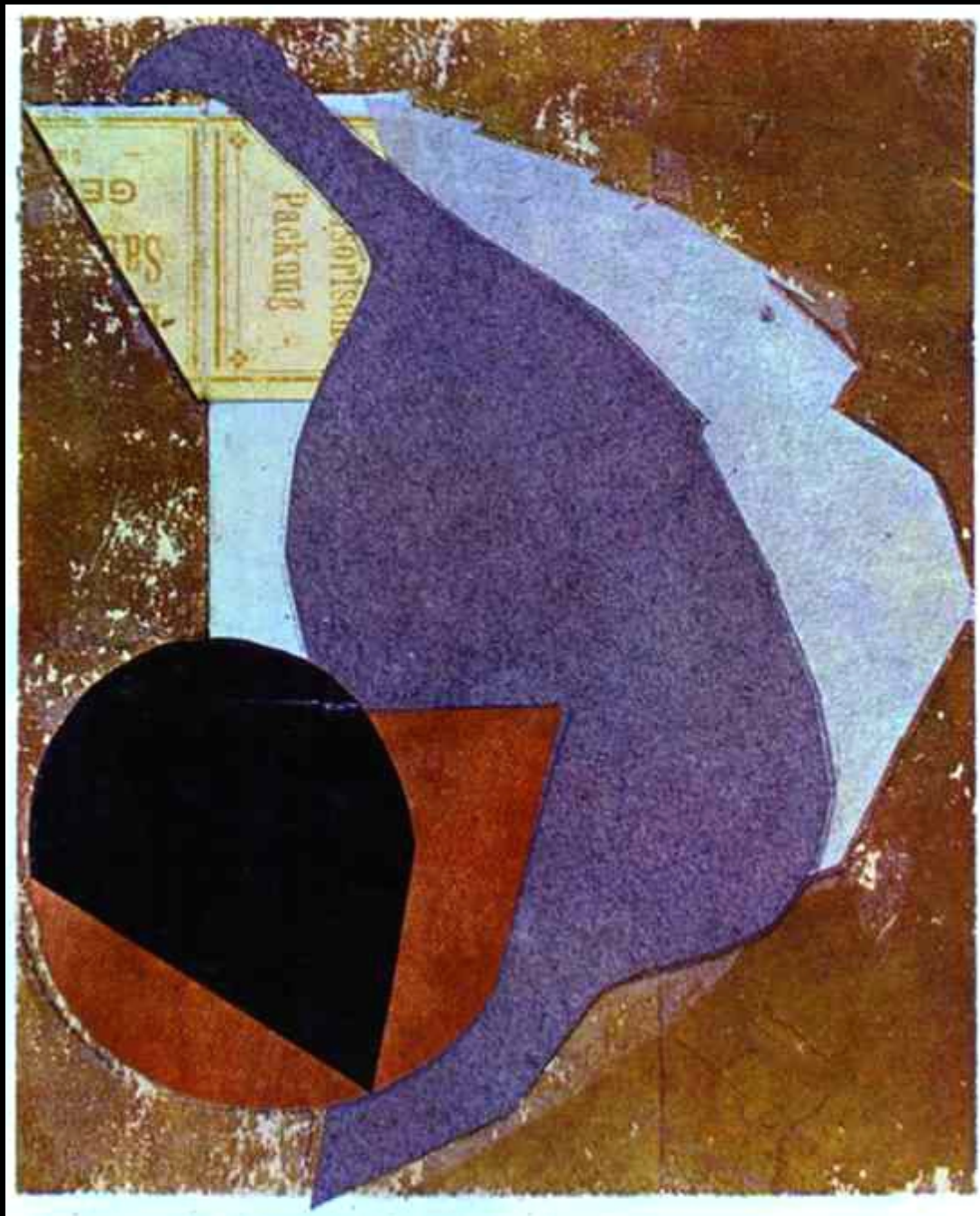
V roce 1926 se stává jednou z nejvýraznějších postav abstraktního umění. V roce 1931 se pak stal zakladatelem vlivné umělecké skupiny Abstraction-Création

Geometric Forms

1914

Before my Birth.

1914. Collage

Přes reliéfy, geometrické koláže, koláže z trhaných papírů a tapisérie se okruh Arpovy tvorby vyvíjel až k plastikám jako architektonickým doplňkům. Kolem roku 1930 začal Arp tvořit v nejznámějším okruhu svého umění – sochařství.

Svou snahou po „bezpodmínečném elementarismu“ a zkoumáním výtvarného vystižení principů organického světa Arp hluboce ovlivnil vývoj moderního umění.

Kolem roku 1930 začal Arp tvořit v nejznámějším okruhu svého umění – sochařství.

Svou snahou po „bezpodmínečném elementarismu“ a zkoumáním výtvarného vystižení principů organického světa Arp hluboce ovlivnil vývoj moderního umění.

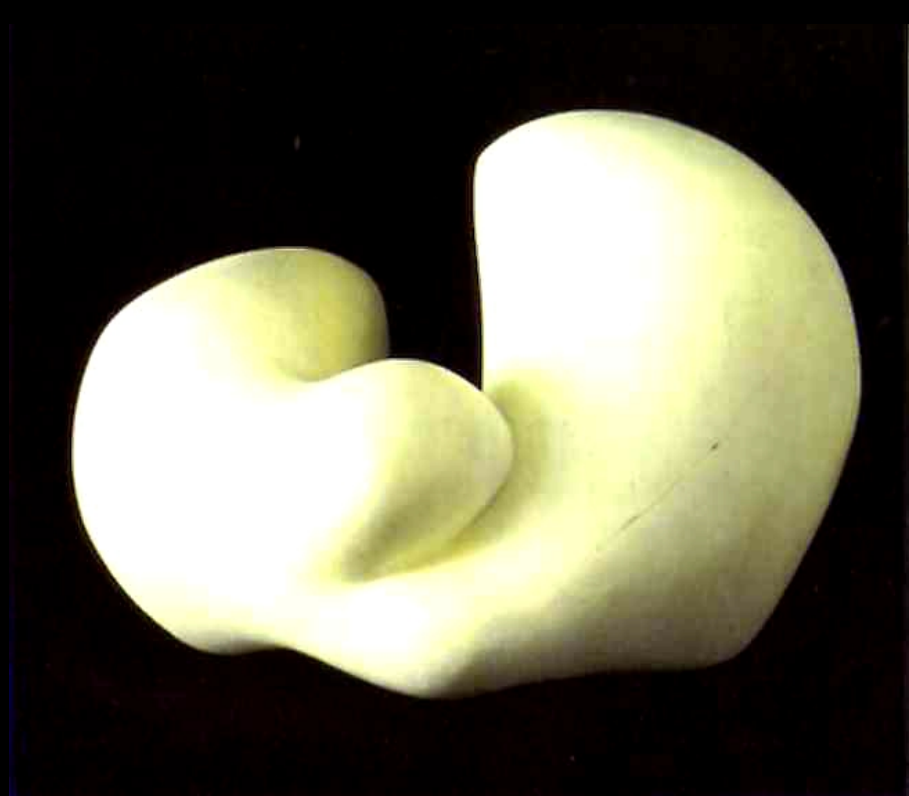
Enak's Tears (Terrestrial Forms)

1917

Automatic Drawing
1918

Moondancer
1930

Human Concretion 1933

Head and Shell
1933

Sculpture Classique
1960

Feuille se reposant (1953) in Marl

Cloud Shepherd 1953

- **ZDROJE:**

- **Literatura:**

- PIOJAN, José. *Dějiny umění 9*, 2. vyd. Balios, Knižní klub 2000. 336 s. ISBN 80-242-0217-4
- BOIS, Yve-Alai, BUCHLOH Benjamin, FOSTER Hal, KRAUSSOVÁ Rosalind. *Umění po roce 1900*. Slovart 2007. 704 s. ISBN 978-80-7209-952-8
- Kol.: *Umění 20. století - Malířství, sovitury a objekty, nová média, fotografie*. 2. vyd. Slovart 2011. 838 s. ISBN 978-80-7391-572-8
- MICHEL, Mario de: *Umělecké avantgardy dvacátého století*. Praha SNKLHU 1964. 378 s
- DEMPSEYOVÁ, Amy. *Umělecké styly, školy a hnutí*. 1. vyd. Slovart 2005. 304 s. ISBN 80-7209-731-8

- **Elektronické zdroje:**

- The Yorck Project: *10.000 Meisterwerke der Malerei*. DVD-ROM, 2002. ISBN 3936122202. Distributed by DIRECTMEDIA Publishing GmbH.
- KASAN, Jaroslav. *Artopedia 2: galerie světového malířství* [CD-ROM]. 2., aktualiz. vyd.. Hořovice: Terasoft, 2003.

- **Internetové zdroje:**

- <http://www.wikipaintings.org/en/paintings-by-style/surrealism>
- <http://surrealismus.webgarden.cz/ernst-max>
- <http://surrealismus.webgarden.cz/image/1771049>
- <http://surrealismus.webgarden.cz/delvaux-paul>
- <http://surrealismus.webgarden.cz/dali-salvador>
- <http://surrealismus.webgarden.cz/image/1781844>
- <http://surrealismus.webgarden.cz/image/1728664>
- <http://surrealismus.webgarden.cz/magritte-rene>
- <http://surrealismus.webgarden.cz/arcimboldo>
- <http://www.wikipaintings.org/en/jean-arp>
- <http://www.wikipaintings.org/en/max-ernst/mode/all-paintings>
- <http://www.wikipaintings.org/en/joan-miro/mode/all-paintings>
- <http://artsconnected.org/media/fd/d1/8358af05f860176bb75682129db6/1024/768/95511.jpg>
- <http://artsconnected.org/collection/142161/modern-and-postmodern-art?print=true%281%29>
- <http://hannahsartclub.files.wordpress.com/2012/07/miro-selection.jpg>
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/sd_03_0.jpg
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/sd_17.jpg?1315927832
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/sd_01_web.jpg?1316079866
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/pd_03_1.jpg?1316084712
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/me_04.jpg?1315927731
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/me_03_web.jpg?1316080069
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/magritte_web.jpg?1309795819
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/rm_10.jpg?1315927791
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/jm_15_mir_0.jpg?1316079827
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/fp_01.jpg?1315927711
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/yt_08.jpg?1315927838
- http://pressimages.fondationbeyeler.ch/sites/default/files/fondation_beyeler/press_images/Surrealismus/dc_01.jpg?1315927707
- <http://artetmusiquekrakatit.blogspot.cz/>
- <http://www.xmakabix.estranky.cz/clanky/surrealismus.html>
- <http://oko.yin.cz/21/surrealismus/>
- http://www.cojeco.cz/index.php?s_lang=2&detail=1&id_desc=92653
- <http://www.wikipaintings.org/en/rene-magritte/mode/all-paintings>
- <http://www.wikipaintings.org/en/francis-picabia>
- <http://www.wikipaintings.org/en/andre-masson/mode/all-paintings>
- <http://artetmusiquekrakatit.blogspot.cz/2009/09/yves-tanguy.html>
- <http://surrealismus.webgarden.cz/image/17804268>
- <http://www.wikipaintings.org/en/yves-tanguy>
- <http://avanteguardia.blogspot.cz/2013/01/surrealismus-max-ernst.html>